

פרק ה

צורך מצוה

- א. "מותר לומר לנכרי לעשות מלאכה דרבנן לצורך מצוה.
 ב. יובאופן המותר אין להתיר באופן קבוע משום זילזול בשבת.
 ג. מותר לומר לנכרי בשבת שיעשה מלאכה דרבנן לצורך מצוה גם כשהדבר לצורך מחר, כגון לומר לנכרי בשבת להביא שופר לצורך מחר.

עירוב

- ד. נקרא העירוב בערב שבת ופשע ולא תיקנו יש דיעות אם מותר בשבת לומר לנכרי לתקן. ועכ"פ בקשירה דרבנן כקשר אומן ולא של קיימא ודאי יש להקל! ובעירוב ציבורי שהממונה על העירוב פשע ולא תיקן, יתכן שמותר לקרוא לנכרי בשבת לצורך הציבור שלא פשעו, בכדי שיתקן את העירוב.

מקורות וביאורים

- א. שו"ע סי' ש"ז ס"ה.
 ב. רמ"א סי' רע"ו ס"ב הביא את דעת בעל העיטור, וז"ל: "א דמותר לומר לא"י להדליק לו נר לסעודת שבת משום דס"ל דמותר אמירה לא"י אפילו במלאכה גמורה במקום מצוה וכו', ויש להחמיר במקום שאין צורך גדול, דהא רוב הפוסקים חולקים על סברא זו. ועי' במשנ"ב ס"ק כ"ד שכתב ושל"ה החמיר אף לצורך גדול. ובס"ק כ"ה התיר בכדי שלא יבואו הרבים לידי מכשול.
 ג. שבט הלוי ח"ד סי' כ"ט.
 ד. שו"ע סי' ש"ז ס"ה וסי' תקפ"ו סכ"א, ועי' בתשובה ט' ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א. ועי' מלכים אמניך פ"ג הערה ג' ופ"ו הערה כ'.
 ה. מנחת שבת פ"ב סק"י וס' אמירה לנכרי פנ"ד הערה ו'.
 ו. סי' ש"ז ס"א.
 ז. ע"פ הפרמ"ג משב"ז סוס"י ש"ו בשם הא"ר דברבנן מקילים אף בפשיעה.
 ח. מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א במכתב ט'.

ה. נקרע העירוב בשבת – מותר לומר לנכרי לתקן בשבת בכדי שלא יבואו הרבים לידי מכשולים ואם רק נפסק החוט ואפשר לקשור קשר של עניבה יאמר לנכרי לעשות כן, ואם קשר הנכרי מעצמו קשר של קיימא אין בזה שום איסור.

מקוה

אה"ח 1234567

ו. אסור לומר לנכרי לעשות בשבת מלאכה אסורה מהתורה אפילו לצורך מצות טבילה שחיובה מדאורייתא כגון לחמם מים בשבת או "להדליק אור או תנור חמום חשמלי" אא"כ יש חשש באותו מקום שיבואו הרבים לידי מכשול^י, שאז יש מקום להקל.

ז. "בדיעבד אם שגג וסמך על הדיעה המקילה והדליק ע"י נכרי לצורך מצוה אם הוא לצורך גדול מותר בהנאה. טו"א אפילו אם הוא לא לצורך גדול.

ח. אסור לומר לנכרי ביו"ט להפעיל מכשירי חשמל לצורך חימום המקוה (אא"כ במקום שיכול לבוא לידי מכשול) אולם לחמם מים ע"י העברת אש

מקורות וביאורים

ט. משנ"ב סי' רע"ו ס"ק כ"ה.

י. אשל אברהם בוטשאטש סי' ש"ז ס"ב.

יא. משנ"ב סי' רע"ו ס"ק כ"ד.

יב. עי' חזו"א או"ח סי' נ' סק"ט שכתב וז"ל מן האמור נלמד שהמדליק נר החשמל בשבת, יש בו משום מחמם את הברזל שיש בו משום מבשל וכו' ולענין מבעיר אם מקצת מן החוט נעשה גחלת, אפשר דיש בו מבעיר לדעת הר"מ וכו', עוד יש בזה משום תיקון מנא כיון שהעמידו על תכונתו לזרום את זרם החשמל בתמידות, וקרוב הדבר דזה בונה מה"ת, כעושה כלי וכו'. עיי"ש. ועי' שבט הלוי ח"א סי' קכ"א שכתב בענין הבערת חשמל, דאנן בהוראה שלנו רגילים להחזיק זה לאיסור דאורייתא, אי משום מבשל, אי משום מבעיר ע"פ דעת הרמב"ם, ובענין בונה וסותר שחידש החזו"א זי"ע הדבר צל"ע, מ"מ הדעת נוטה דיש בו מ"מ איסור דאורייתא.

יג. משנ"ב סי' רע"ו ס"ק כ"ה, ועי' מהרש"ם ח"ז סי' קל"ז דהתיר אפילו לבנות מקוה ע"י נכרי בשבת במקום כזה שאם לא יבנו בשבת לא יהיה מקוה כלל.

יד. חוט שני ח"ג עמ' ריב"ריג, באופן שסמך על הרמ"א שמתיר לסמוך על דעת בעל העיטור בצורך גדול לצורך מצוה, ולא עשה כדעת השל"ה שאסר.

טו. מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, מלכים אמניך עמ' נ"ז.